

EUMYCOTA-prave gljive

Podrazdeo: MASTIGOMYCOTINA

Klase: Chytridiomycetes
Hyphochytridiomycetes
Oomycetes

Podrazdeo: ASCOMYCOTINA

Klase: Hemiascomycetes
Loculoascomycetes
Plectomycetes
Laboulbeniomycetes
Pyrenomycetes
Discomycetes

Podrazdeo: ZYGOMYCOTINA

Klase: Zygomycetes
Trichomycetes

Podrazdeo: BASIDIOMYCOTINA

Klase: Hymenomycetes
Gasteromycetes
Teliomycetes

Podrazdeo: DEUTEROMYCOTINA

Klase: Hyphomycetes
Celomycetes
Blastomycetes

Basidiomycotina

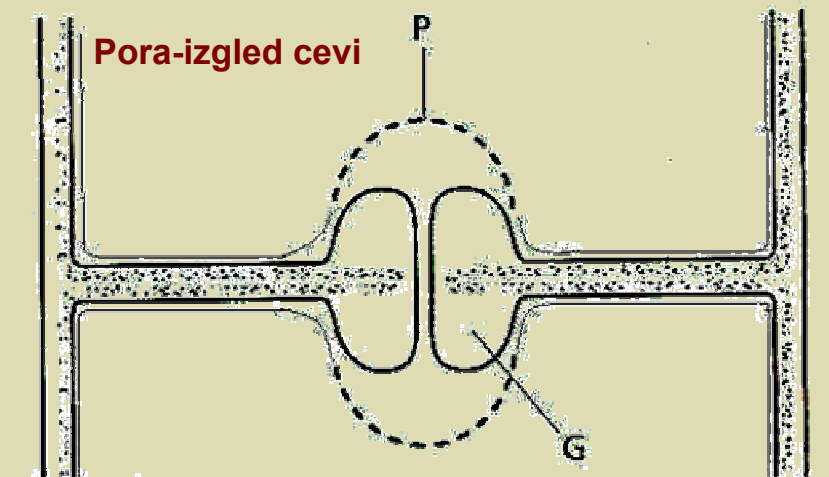
opšte karakteristike

Bazidija-
organ polne reprodukcije

Bazidion-mali pijedestal

- Oko 25 000 vrsta
- jestive i otrovne pečurke, puhare, trud-gljive, garke, rđe
- Saprobi, paraziti, mikorizne
- Somatska faza je razgranata, septirana, micelija od anastomoziranih hifa
- **Doliporne septe** izuzev reda Uredinales-jednostavno perforirane septa

Građa doliporne septe

P-parentozom- perforirani ER koji dozvoljava strujanje citoplazme ali ne i jedara

G- zadebljanje od glukana

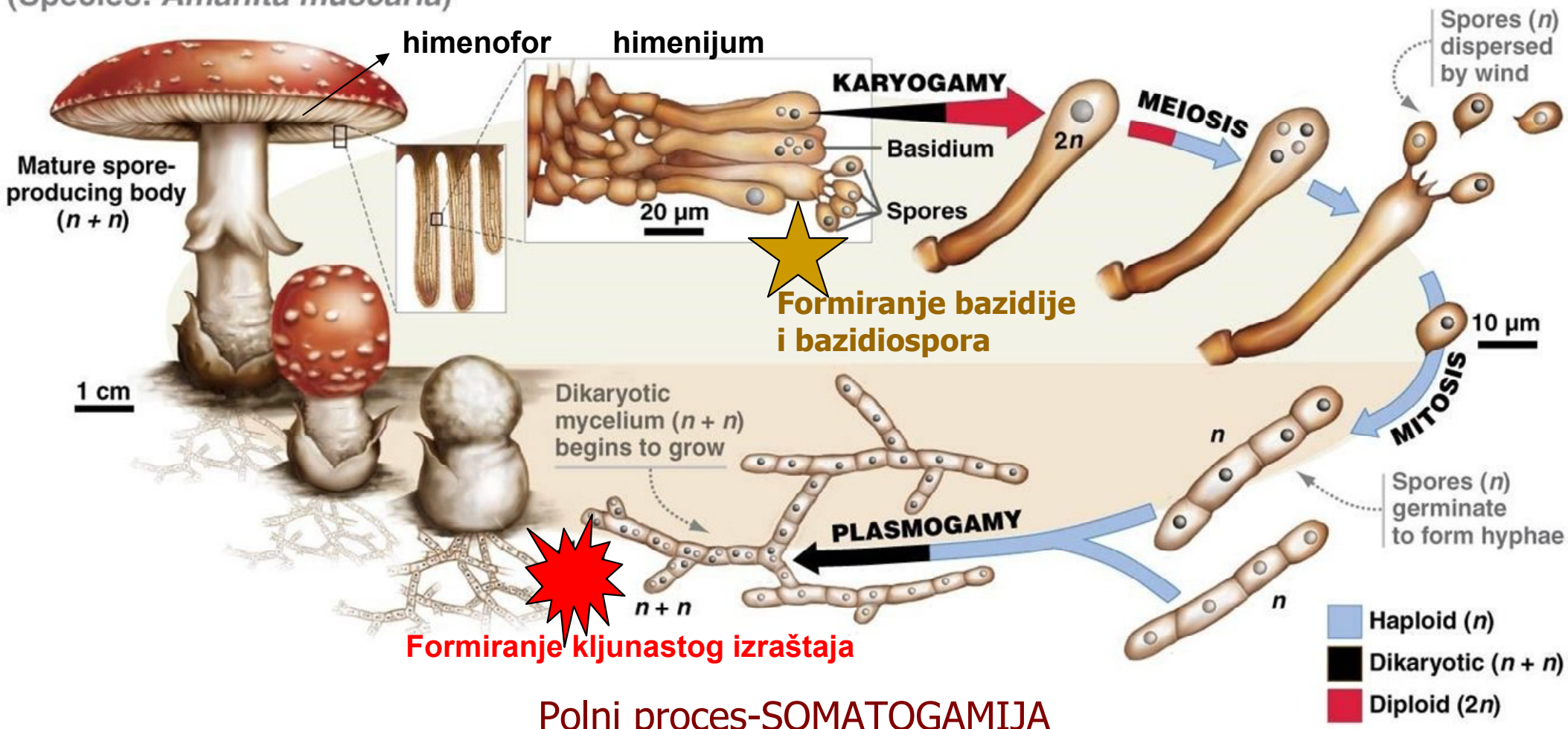

2 TIPA MICELIJE: PRIMARNA- haploidna i kratkotrajna; **SEKUNDARNA-** dikariotska, dugotrajnija, na njoj se formira kljunasti izraštaj, hife su šire, grana se pod oštrim uglom, kod parazitskih vrsta samo ona izaziva infekciju

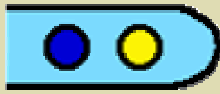
DIKARION nastaje:

- kod heterotalusnih formi fuzijom primarnih micelija ili spajanjem spora oidija
- kod homotalusnih formi prelaskom jedra iz jedne somatske ćelije u drugu

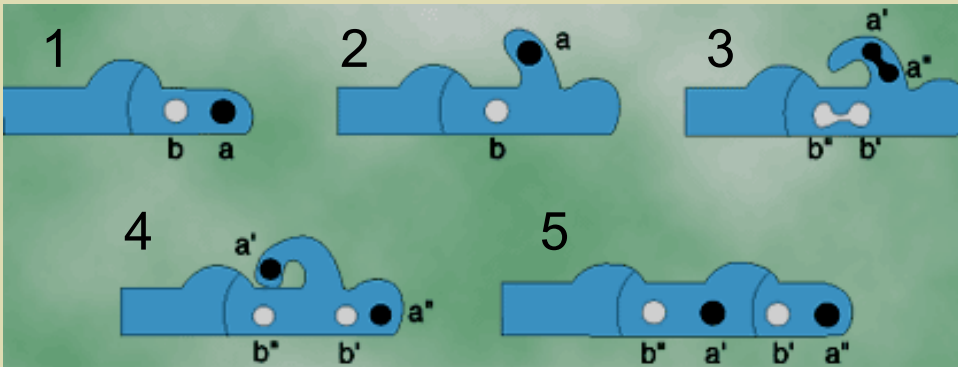
(Species: *Amanita muscaria*)

Polni proces-SOMATOGAMIJA

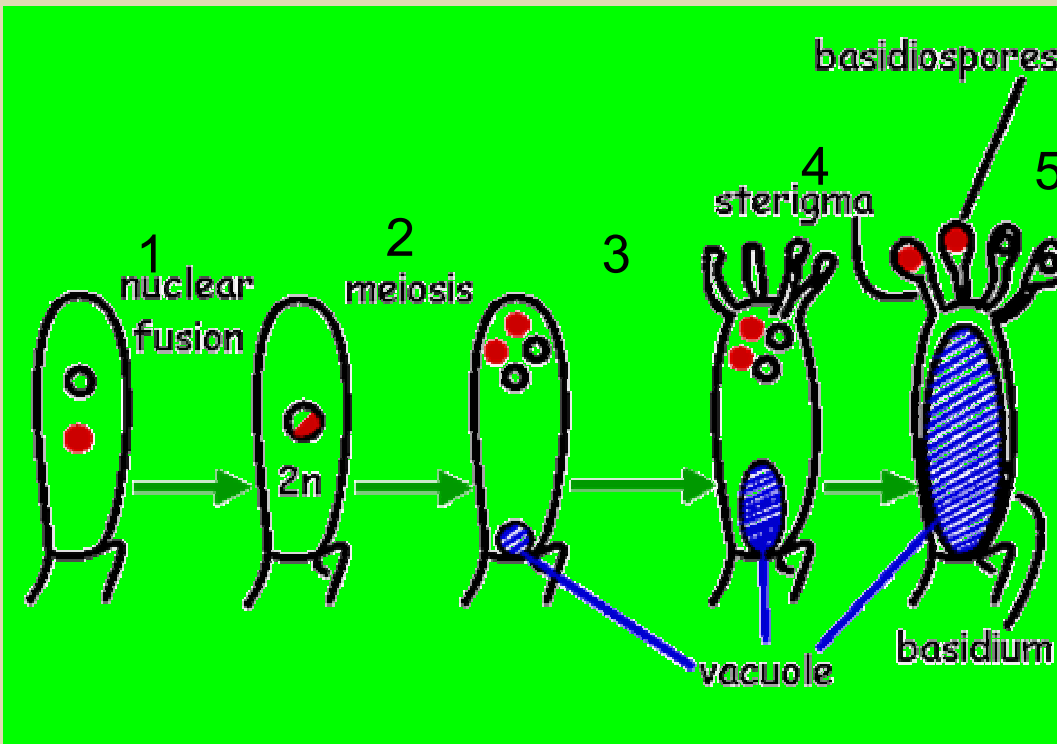
Formiranje kljunastog izraštaja

1. Vrh hife sa dikarionom
2. Formiranje kljunastog izraštaja
3. Izraštaj se savija prema hifi, jedra se dele
4. Jedno jedro odlazi u kljunasti izraštaj, drugo u bazalnu ćeliju-odvajaju se septama, u vršnom delu dva jedra različitog porekla
5. Vršna ćelija majka bazidije

Formiranje bazidije i bazidiospora

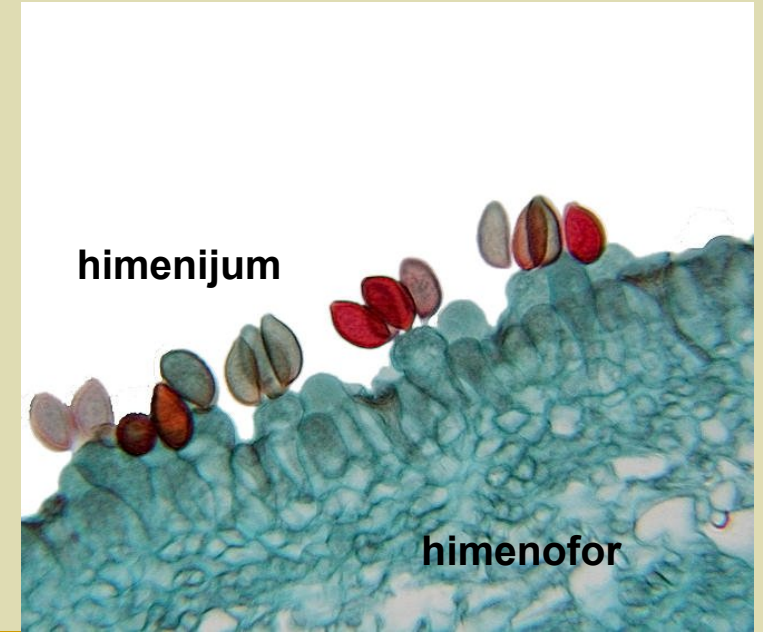
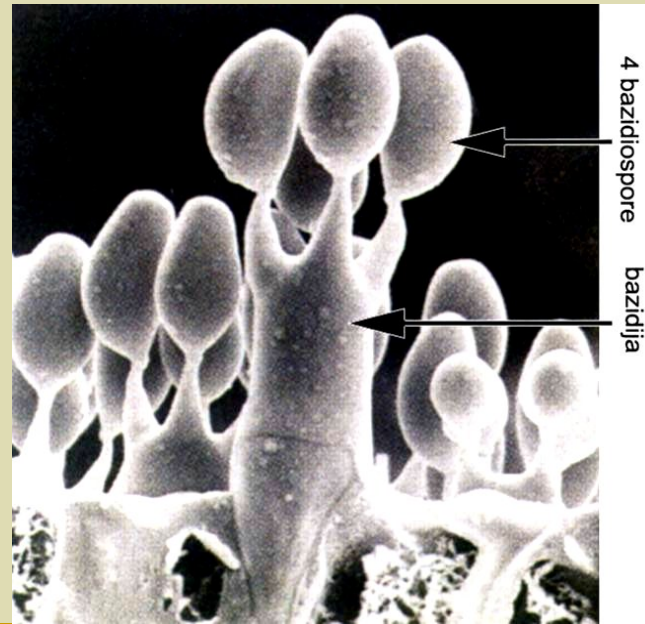
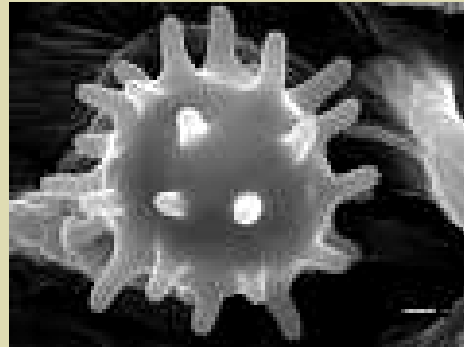
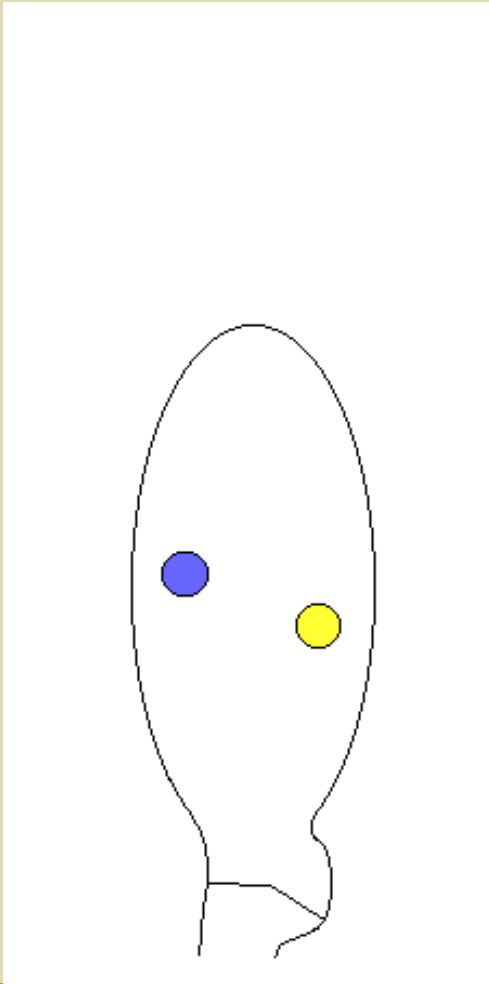
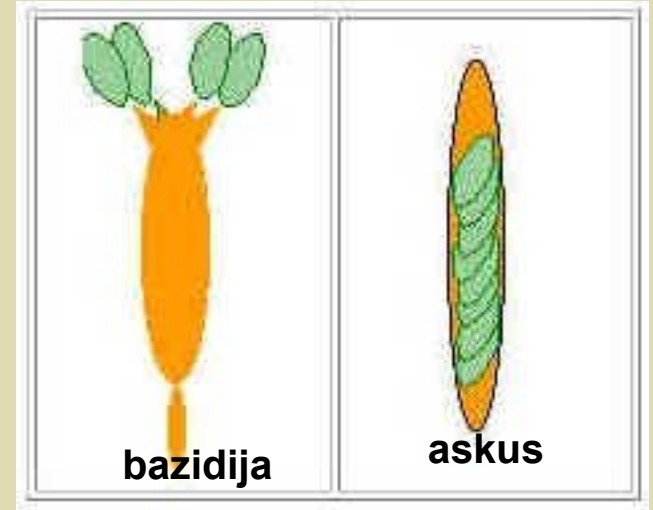

1. Mlada bazidija- dva haploidna jedra
2. Fuzija- nastanak diploidnog jedra
3. Mejozom nastaju 4 haploidna jedra
4. Sterigme kroz koje prolaze jedra
5. 4 haploidne bazidiospore

❖ Bazidiospore

- egzogeno nastale spore,
- jednoćelijske, jednojedarne, haploidne.

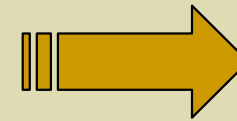
Plodonosna tela - bazidiokarpi

Bazidiokarp uvek sagrađen od dikariotskih hifa. Izdvajaju se četiri osnovna tipa:

➤ **1. RESUPINANTNO**

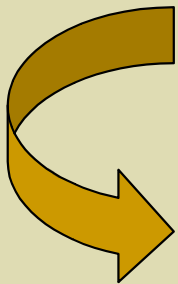
rastresit splet hifa koji naleže na supstrat,

- ❑ rastu neprekidno obodom,
- ❑ bazidije na gornjoj površini ili sa donje strane posuvraćene ivice.

➤ **2. KONZOLASTO**

- ❑ za supstrat pričvršćeno svojom bočnom stranom,
- ❑ bazidije na donjoj strani plodonosnog tela.

Plodonosna tela - bazidiokarpi

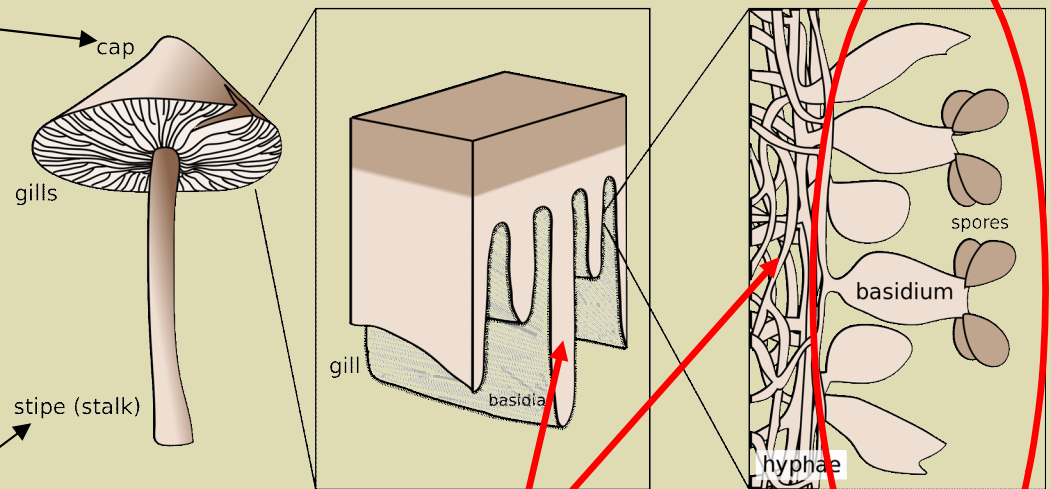
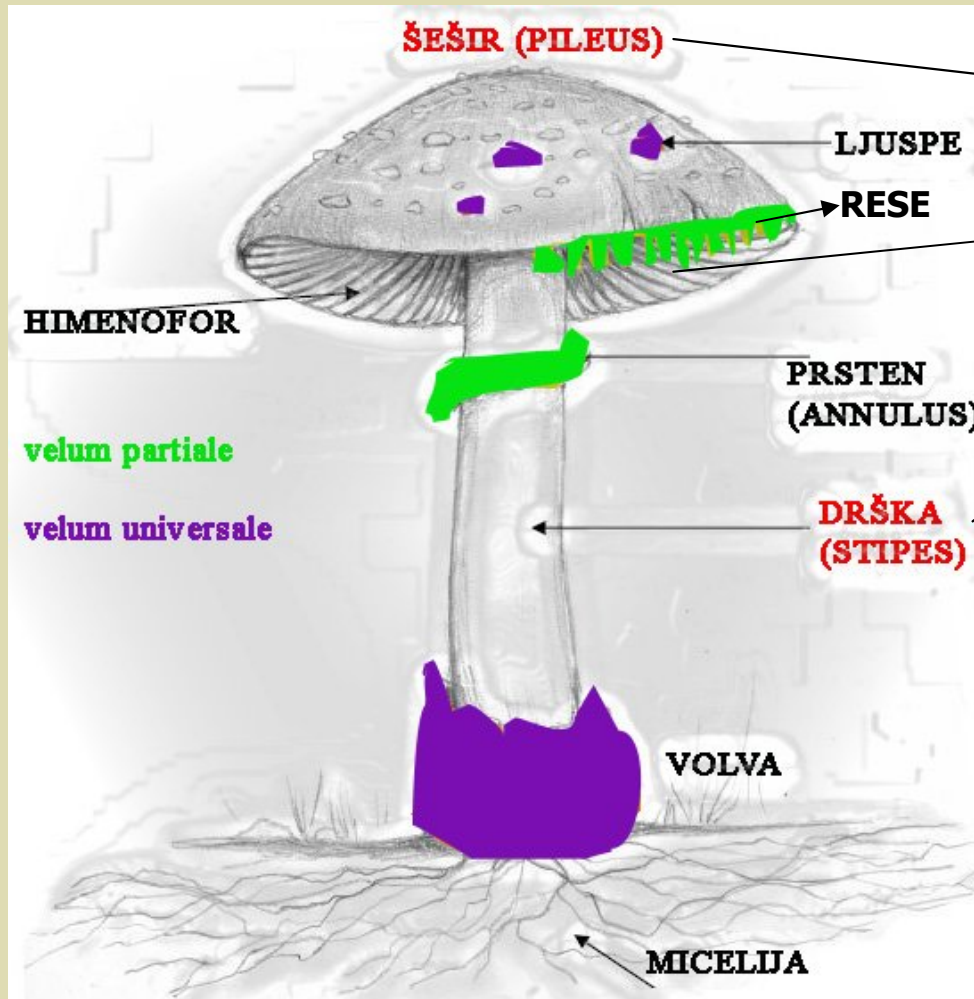
- **3. TRBUŠASTO**
- ❑ loptasta plodonosna tela,
- ❑ **peridija** - spoljašnji omotač,
- ❑ **gleba** ispunjava plodonosno telo.

Plodonosna tela - bazidiokarpi

➤ 4. PLODONOSNO TELO TIPA PEČURKE - samo red Agaricales !!!

HIMENOFOR (struktura koja nosi himeniju)

- listast
- cevast
- bodljast
- amfigen
- u obliku lavirinta

HIMENIJA

- bazidije sa bazidiosporama
- parafize (sterilne dikariotske hife)
- cistide
- bazidiole

Klasifikacija

Podrazdeo Basidiomycotina

Hymenomyces

Gasteromycetes

konzolasto

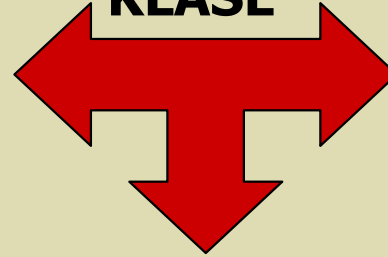
pečurka

resupinantno

KLASE

Teliomycetes

paraziti

trbušasto

Klasa Hymenomyces

- micelija višegodišnja, centrifugalni rast
- bazidiokarp dobro razvijen:
 - resupinantna
 - konzolasta i
 - pečurka
- himenofor različitog oblika
- simbionti, saprobi, retko paraziti
- jestive, uslovno jestive, nejestive, otrovne, smrtonosne.

Podkl. Holobasidiomycetidae

– bazidija jednoćelijska

Exobasidiales

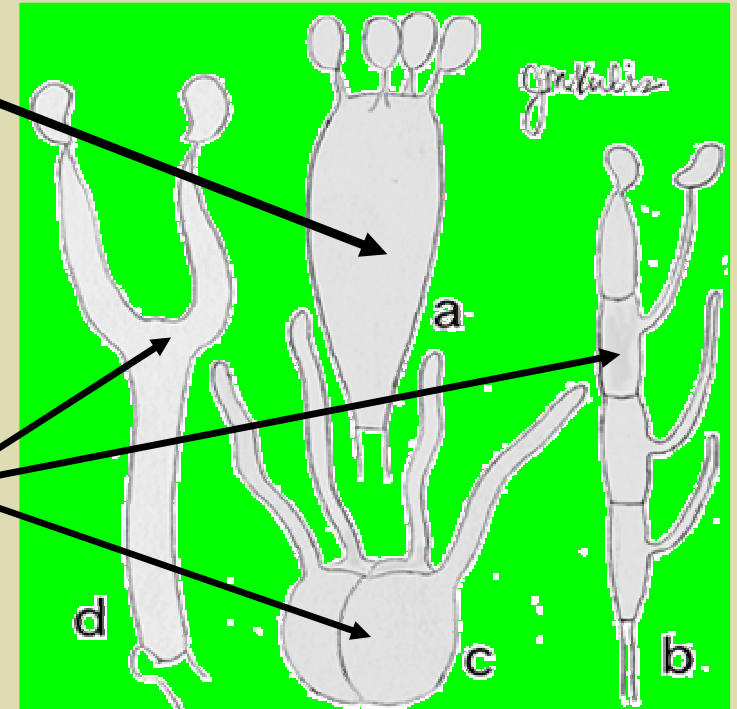
Brachybasidiales

Dacriomycetales

Tulasnellales

Aphylophorales

Agaricales

Podkl. Phragmobasidiomycetidae

– bazidija od 4 ćelije

Tremellales

Auriculariales

Septobasidiales

Tremellales

Phragmobasidiomycetidae

Tremella mesenterica

- plodonosna tela velika, meka,
- bubre pri vlažnom vremenu ili posle kiše.
- saprob na zemljištu ili parazit na miceliji drugih gljiva.

Tremella fuciformis

- Želatinozni bazidiokarp
- Preparati koji čine kožu mladom
- Gljiva mudrosti-podstiče učenje, poboljšava memoriju

Auriculariales

Auricularia auricula judae

Judino uvo

- plodonosna tela u grupama
- bočno pričvršćena za supstrat
- u obliku ušne školjke
- pri plažnom vremenu galertno-hrskavičave konzistencije, rumene boje
- himenija na unutrašnjoj strani plodonosnog tela
- saprob
- jestiva, cenjena u Japanu

Exobasidiales

Exobasidium vaccinii

- Izaziva pojavu gala na listovima vrsta rodova Azalea i Rhododendron

Dacrymycetales

Dacrymyces palmatus

- Bazidiokarp želatinozan, oblika mozga, narandžaste boje
- saprob

Dacrymyces cupularis

Tulasnellales

Holobasidiomycetidae

Tulasnella violea

- plodonosna tela resupinantna
- saprob na stablima i drugim gljivama

Aphylophorales

- Bazidiokarp gimnokarpan ili hemiangiokarpan
- himenofor granat, bodljast ili cevast,
- najčešće su saprobi na zemljištu ili drvetu

Trametes versicolor

- plodonosna tela konzolasta
- drvenasta, varijabilne boje
- saprob na panjevima lišćara
- truljenje drvene mase

Aphylliphorales

Shizophyllum commune

- saprob na deblima, panjevima

Aphylophorales

Clavariadelphus pistillaris

- klavatno plodonosno telo
- ravan (amfigeni) himenofor
- mlada plodonosna tela jestiva
- saprob

Aphylophorales

Ramaria aurea

- plodonosna tela koralnog izgleda
- mlada plodonosna tela jestiva
- saprob

Aphyllorphorales

Hydnum repandum

- “pečurkasto” plodonosno telo
- bodljast himenofor
- mlado jestivo
- saprob na zemljištu

Hydnum clathroides

- “koralno” plodonosno telo
- bodljast himenofor
- saprob na stablima, granama
- retka, na crvenoj listi

Aphyllorphorales

Fomes fomentarius

- plodonosna tela konzolasta
- drvenasta, sa "godovima"
- himenofor cevast, jednogodišnji
- parazitira na lišćarima (bukva)
- nakon uginuća domaćina nastavlja saprobno da živi
- "trud" gljive-splet lako zapaljivih hifa ispod kore

Aphyllorphorales

Ganoderma lucidum

- plodonosna tela lepezasta sa ekscentričnom drškom
- sjajna, mrko-crvena površina
- himenofor cevast, jednogodišnji
- saprob na lišćarima
- lekovita
- komercijalno se gaji

Aphyllophorales

Cantharellus cibarius

- bazidiokarp levkast, čvrst, mesnat zlatno-žute boje, u grupama
- himenofor listast
- cenjena jestiva gljiva
- česta u šumama

Agaricales

- bazidiokarp tipa pečurke, mesnat ili kožast, jednogodišnji
- himenofor listast, cevast, ponekad gladak
- bazidije nose 2, 4 ili 8 jednoćelijskih bazidiospora
- saprobi ili mikorizne vrste, retko paraziti
- veliki broj jestivih, otrovnih i smrtonosnih vrsta
- predstavljaju veliku grupu podeljenu u 14 familija i veliki broj rodova.

značajniji rodovi:

Agaricus

Coprinus

Boletus

Russula

Pleurotus

Lactarius

Amanita

Lentinus

Lepiota

Flammulina

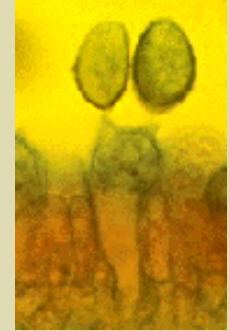

Agaricales
Agaricus – šampinjoni

listast himenofor
nemikorizne
jestive, nejestive, otrovne

Agaricus campestris
rudnjača, jestiva

Agaricus bisporus - gaji se

A. arvensis- jestiva

A. silvaticus
jestiva mlada

A. radicans
otrovna

A. xanthoderma
otrovna

Agaricales

Boletus – vrganji

cevast himenofor
mikorizne
jestive, nejestive, otrovne

Boletus edulis
letnji vrganj, jestiva

Boletus luridus
uslovno jestiva

Boletus satanas
ludara, jedina otrovna

Agaricales

Lepiota – sunčanice

Lepiota (Macrolepiota) procera
jestiva

Lepiota cristata
smrtno otrovna

Agaricales

Coprinus

Coprinus comatus – velika gnojištarka
mlada jestiva

Amanita

Amanita cesarea
Blagva, jestiva

A. rubescens
uslovno jestiva

A. muscaria
muhara, otrovna

A. pantherina
panterovka, otrovna

Amanita phalloides
zelena pupavka

A. virosa

A. verna

SMRTNO OTROVNE

Pleurotus

Pleurotus ostreatus
bukovača, jestiva

ekscentrična drška
-buketi
-listat himenofor

Pleurotus eryngii
jestiva, gaji se

Russula

Russula emetica
Bljuvara, blaže otrovna

Russula cyanoxantha
zeka, jestiva

Lactarius

Lactarius deliciosus
rujnica, jestiva

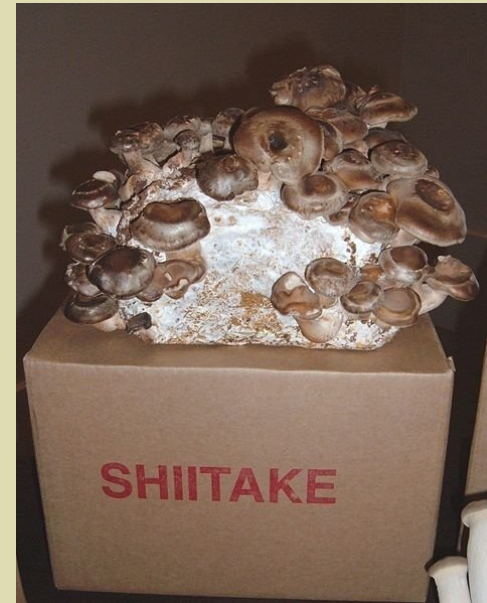
Lactarius piperatus
paprenjača, jestiva nakon T obrade

Gajene vrste

Flammulina velutipes

Lentinus edodes

Pleurotus eringii

Ganoderma lucidum

Agaricus bisporus

Gasteromycetes

- Plodonosna tela **trbušasta** – angiokarpna, širok opseg formi
- peridija i sporogena gleba (trama i komorice)
- himenijum prisutan ili odsutan,
- bazidije jednoćelijske – **holobazidije**
- bazidiospore **statizmspore**,
- saprobi, povremeno grade mikorizu, retko paraziti
- dok su mlada plodonosna tela jestiva

- Od deset redova izdvojićemo:
 - ❑ **Phallales**
 - ❑ **Lycoperdales**
 - ❑ **Nidulariales**
 - ❑ **Sclerodermatales**

Phalalles

- Plodonosna telo složene građe
- gleba prozračna, slatkog mirisa.
- žive uglavnom u tropima
- "gljive cvetnice".

Phallus impudicus

Phallus indusiatus

Lycoperdales

- Plodonosna tela:
 - mlada hipogeična,
 - zrela epigeična,
 - loptasta.
- Peridija dvoslojna:
 - endoperidija,
 - egzoperidija
- Sporogena gleba:
 - spore,
 - kapilicijumi.

Lycoperdon perlatum

L. echinatum

L. pyriforme

Lycoperdales

Bovista plumbea

-egzoperidija puca, ljušti se
endoperidija se otvara
ostiolumom

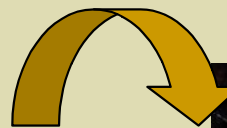

Langermania gigantea **velika puhara**

-egzoperidija puca, ljušti se
endoperidija nepravilno puca

Geastrum - zvezdače

Geastrum triplex

-egzoperidija reznjevita

Geastrum pectinatus

Nidulariales

- Plodonosna tela peharasta,
- **peridiole** sa bazidiosporama na lepljivim hifalnim vrpčama, rasejavaju se kišnim kapima

Cyathus striatus

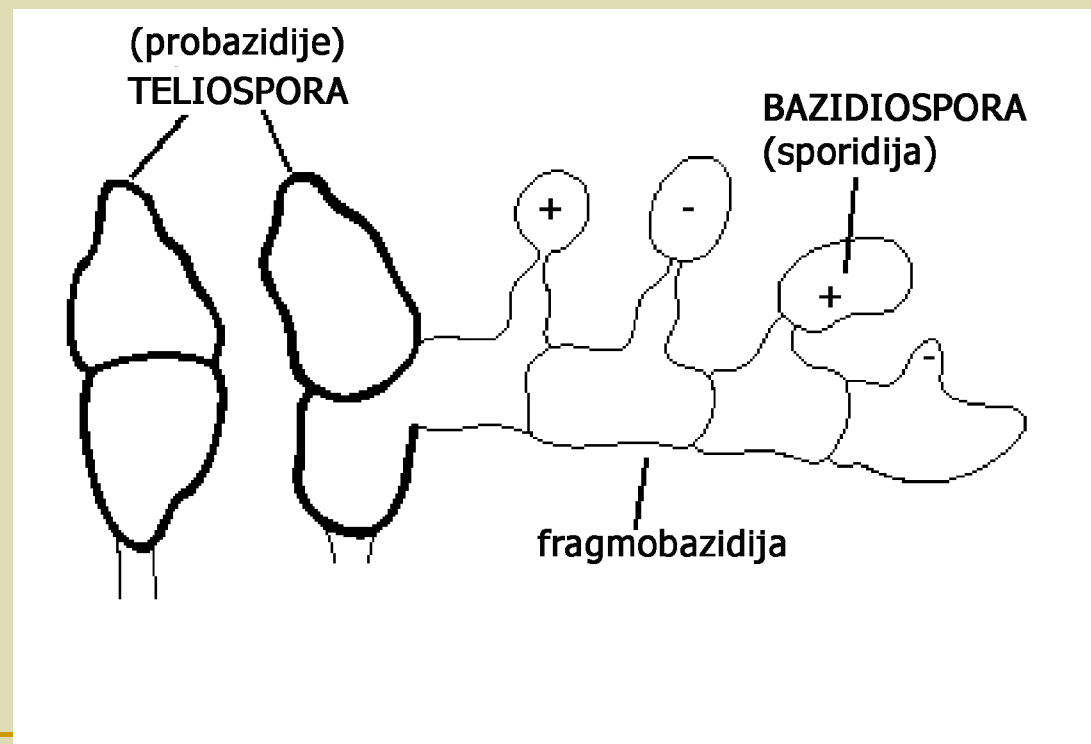
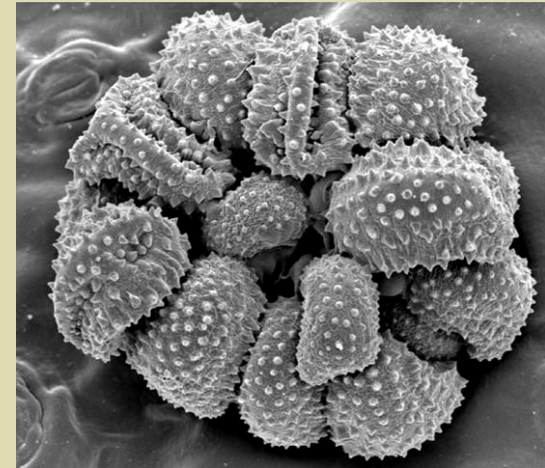

Clathrus ruber

Klasa Teliomycetes

- bazidiokarp odsutan, zamenjen teliosporama
- teliospore u sorusima ili rasute u telu domaćina
- teliospore preživljavaju nepovoljne uslove
- po funkciji su probazidije
- fragmobazidija
- neki predstavnici obrazuju nekoliko tipova bespolnih spora
- paraziti na vaskularnim biljkama (gajene)

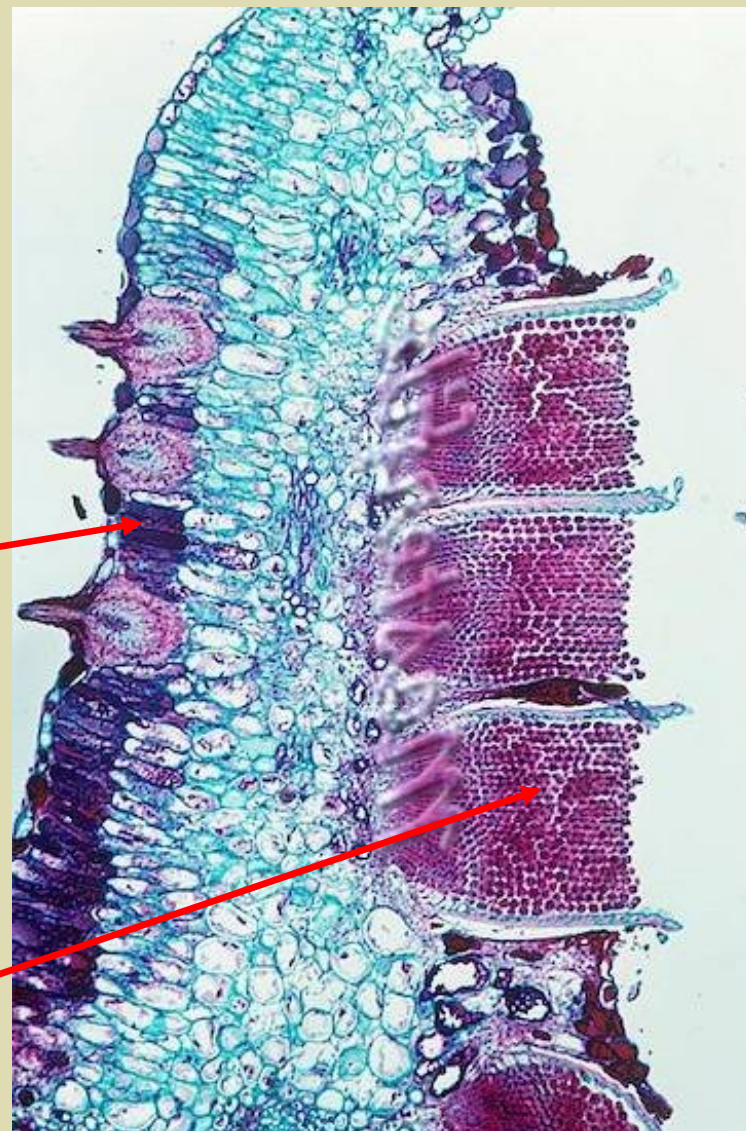
Uredinales / rđe

- micelija:
 - primarna i sekundarna, u intercelularima domaćina
- u ciklusu razvića obrazuje se 5 vrsta spora:
 - **ecidiospore** – ecidije
 - **urediospore** – uredije
 - **teliospore** – telije
 - **bazidiospore** – bazidije
 - **piknospore**- piknidije
- autetske i heteretske
- potpuno i nepotpuno razviće
- paraziti, specijalizovani u izboru domaćina.
- pigment **lipohrom** u masnim kapima u sporama i miceliji– “rđe”.

Puccinia graminis

LICE

ECIDIJE

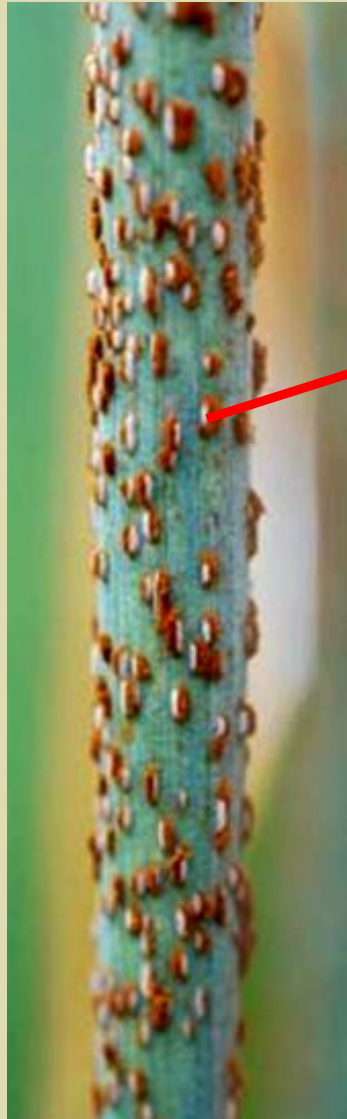
NALIČJE

PIKNIDIJE

I domaćin *Berberis vulgaris*

Puccinia graminis

UREDIIJE

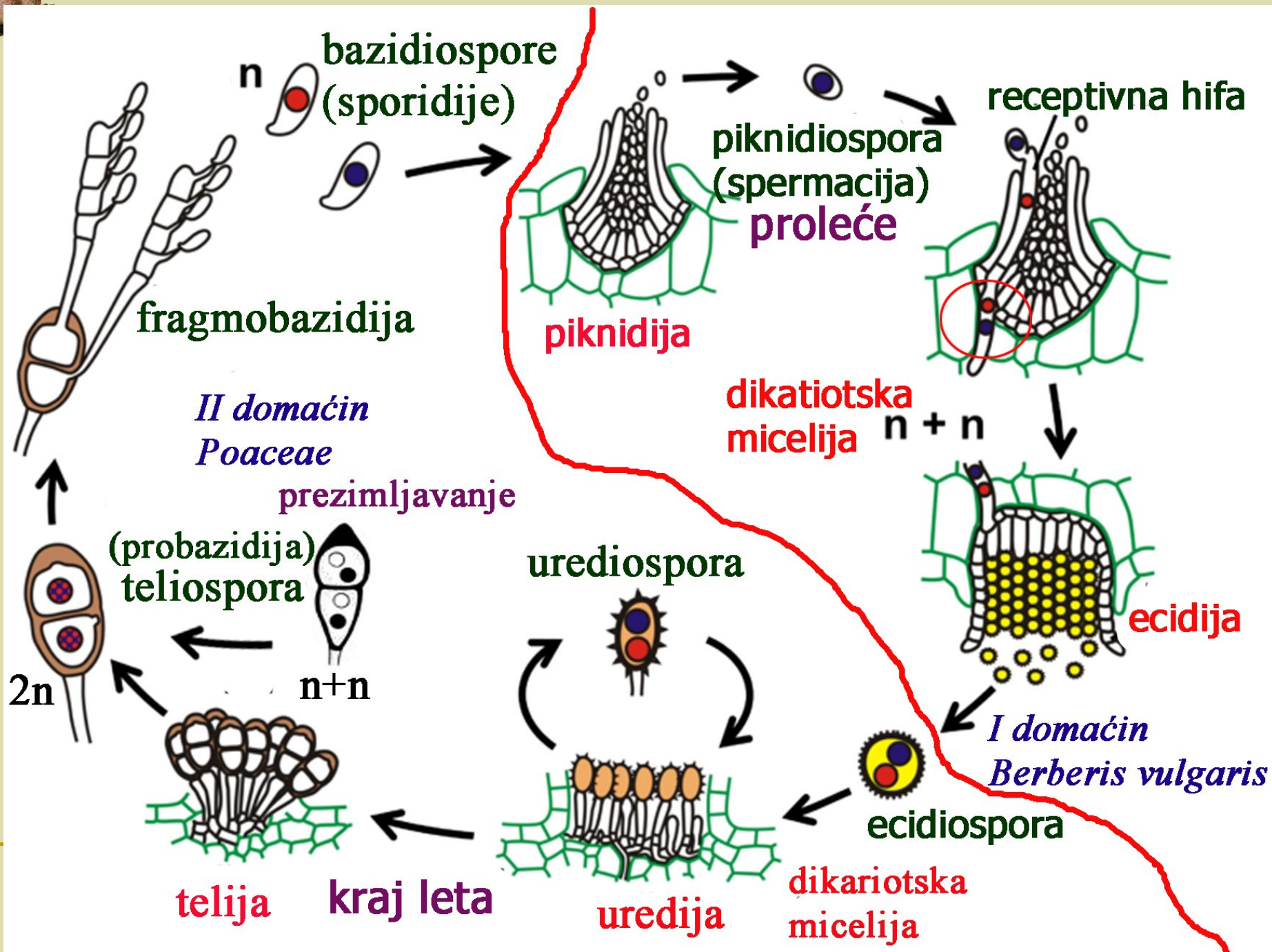
TELIJE

Ii domaćin Poaceae

Životni ciklus *Puccinia graminis*

Puccinia malvacearum

- autetska vrsta,
- nepotpun ciklus razvića

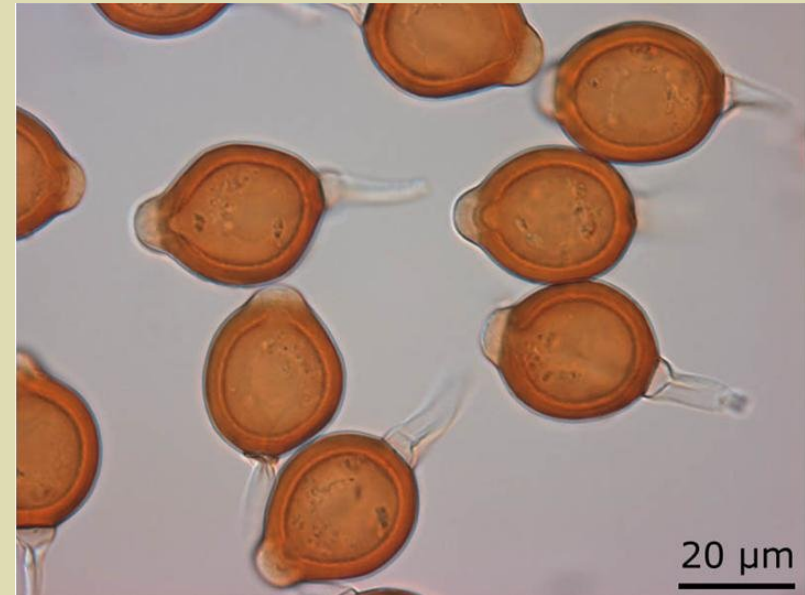
teliospore

Malva silvestris

Uromyces betae – rđa repe

teliospore

- autetska vrsta,
- potpun ciklus razvića.

Uromyces pisi

Euforbia cyparissias

Fabaceae

- heteretska vrsta,
- potpun ciklus razvića

Phragmidium subcorticium

- autetska vrsta,
- potpun ciklus razvića

**teliospore višecelijske
sa hijalinskim drškama**

Gymnosporangium sabiniae

- heteretska vrsta (jabuka i kleka),
- potpun ciklus razvića.

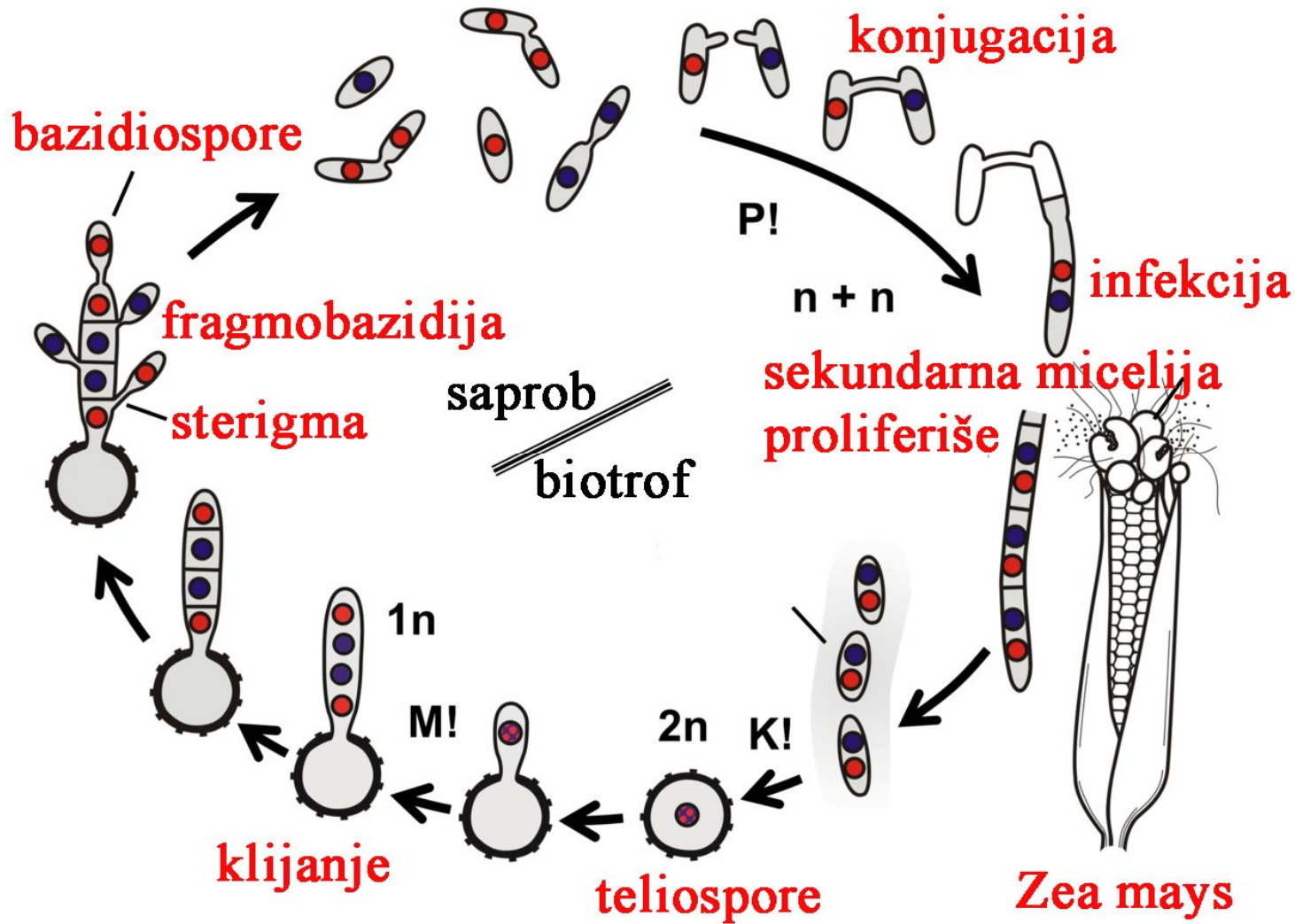
Ustilaginales - garke

- Micelija:
 - primarna micelija uglavnom odsutna
 - sekundarna micelija dominantna ili jedina
 - dikarioni nastaju kopulacijom bazidiospora
 - dikariontina micelija se deli na teliospore i sterilne ćelije.
- Paraziti na travama, cvetnicama i žitaricama.
- Infekciju vrše u stadijumu:
 - semena,
 - klice,
 - mlade biljke.
- Svaka vrsta ima ograničen broj domaćina.

Ustilago maydis – garka kukuruza

hiperplazija

Ustilago avenae – garka ovsa

***Avena sativa*-ovas**

Tilletia caries – glavnica pšenice

Triticum vulgare - pšenica

- dikariotske hife obrazuju apresorije i haustorije,
- micelija raste intraćelijski i interćelijski,
- teliospore neprijatnog mirisa
- na bazidiji 8-16 končastih bazidiospora
- formacija H- bazidiospore u konjugaciji daju dikarion

